

ГАРМОНІЗАЦІЯ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ: НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У НЕМОВНОМУ ВНЗ

Тетяна Караєва

Анотація:

У статті окреслено проблеми, що потребують вирішення у навчанні іноземної мови студентів немовних спеціальностей; запропоновано шляхи їх подолання на основі впровадження конструктивістської методики «змішаного навчання» для гармонізації з вимогами Європейських стандартів до випускників університету; наведено інформацію щодо розробок та спроб вітчизняних дослідників перебудувати процес навчання іноземної мови у відповідності з сучасним вимогами.

Ключові слова: гармонізація; інтенсифікація навчання; змішане навчання, навчальна автономія студентів.

Аннотация:

Караева Татьяна. **Гармонизация культурно-образовательного пространства: обучение иностранному языку в неязыковом вузе.**

В статье определены проблемы, требующие решения при обучении иностранному языку студентов неязыковых специальностей; предложены пути их преодоления на основе конструктивистской методики «смешанного обучения» для гармонизации с требованиями европейских стандартов к выпускникам университета; приводится информация, касающаяся разработок и попыток отечественных исследователей перестроить процесс обучения иностранному языку в соответствии с современными требованиями.

Ключевые слова: гармонизация; интенсификация обучения; смешанное обучение, учебная автономия студентов.

Resume:

Karaieva Tetiana. Culture and education area harmonizing: foreign language teaching at non-linguistic university.

The problems, dealing the University graduates professional activities, needed to be solved when teaching foreign language for students not-majoring it have been defined in the article. The role of education in the world today has been emphasized in connection with gaining by students the skills being demanded as well as providing effective intercultural communication to deal with the professional problems. The information on the latest researching in teaching foreign languages has been given as well as the principles it should be based on to restructure the system of education in Ukraine in accordance with world tendencies and requirements has been considered. The alterative variants for harmonizing the education system to correspond to up-to-date demands being introduced in teaching foreign language by contemporary methodologists in Ukraine has been given. The ways to overcome the difficulties being faced by Ukraine nowadays by means of introducing constructivist “blended learning” approach have been proposed to correspond to European standard requirements for University graduates. The necessity in innovative teaching foreign languages approaches has been substantiated. The uppermost changes needed to be introduced have been drawn attention to. The advantages of introducing constructivist “blended learning” approach when teaching English for students not-majoring foreign language have been given.

Key words: harmonization; learning intensification; blended learning, students' learning autonomy.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації сучасне суспільство характеризується високим ступенем соціальної взаємодії, однією з важливих форм якої є масова комунікація. Завдяки розвитку міжнародних засобів масової інформації та Інтернету ми маємо широкий доступ до інформації та історичного досвіду в інформаційному просторі. Тому особливої відповідальності набуває освіта, система якої побудована у відповідності з вимогами сучасності. Така система має зберегти духовно-культурні цінності людини і ствердити нові.

У зв'язку з цим виникає необхідність розробки та застосування таких методів викладання сучасних мов, які б задовольняли вимогам щодо стимулювання незалежності думки, судження та дії у зв'язку з соціальними вміннями та відповідальністю, які є пріоритетними для життя у демократичному суспільстві [2, с.4]. Тому Академія педагогічних наук у визначенні освітньої діяльності актуалізує увагу на необхідності гармонізації освіти, наповненні навчального процесу гуманістичним змістом, що, попри все, означає перетворення того, хто навчається, з «об'єкта» в «суб'єкт» освітньої діяльності та ствердження перспектив людини для її буття у майбутньому на засадах людино-центризму [8].

За сучасними стандартами щодо володіння іноземною мовою випускник університету немовного закладу освіти має досягти рівня незалежного користувача мови (B2) та згідно Європейських вимог [1] він має:

- бути здатним до аналізу та синтезу;
- вміти організувати процес та планувати його;
- мати навички роботи на комп'ютері так само як до обробки інформації;
- вміти вирішувати проблеми, приймати рішення;
- бути здатним до критичного осмислення та самокритичної оцінки;
- вміти працювати у команді;
- бути здатним до роботи в складі міждисциплінарної команди;
- виконувати етичні зобов'язання;
- бути здатним до розуміння різноманітності та мультикультурності;
- мати навички міжособистісного спілкування;
- бути спроможним до усної та письмової комунікації рідною мовою;
- знати другу (іноземну) мову.

Такі вимоги зумовлюють необхідність розробки нових підходів до навчання дисциплін «Іноземна мова» (ОКР «Бакалавр») та «Ділова іноземна мова» (ОКР «Магістр») як обов'язкових у немовному ВНЗ; впровадження інноваційних технологій, які уможливають ефективне засвоєння та оперування студентами іноземною мовою як засобом міжкультурної комунікації для вирішення проблем, пов'язаних з професійною діяльністю, потребують досягнення ними:

- 1) рівня сформованості професійної іншомовної комунікативної компетенції;
- 2) готовності до ділового спілкування з представниками інших культур;
- 3) адаптивності до швидких змін у середовищі;
- 4) здатності до прийняття рішень у динамічному континуумі.

Зрозуміло, що попит сучасного суспільства у фахівця із вже сформованими необхідними навичками та вміннями, обумовленими новими цивілізаційними вимогами, визначає значущість освіти як пріоритетної сфери діяльності. Навчання іноземної мови у ВНЗ, крім іншого, стає життєво необхідним практично у всіх сферах діяльності людини завдяки суспільним процесам розширення міжнародних зв'язків та інтернаціоналізації практично всіх аспектів громадського життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На підставі аналізу літературних джерел визначено, що сучасні підходи до навчання іноземних мов для професійних цілей задля перебудови та гармонізації освітнього простору мають базуватися, перш за все, на принципах активізації можливостей особистості (В.А.Бухбиндер, М.А.Давидова, Г.А.Китайгородська, Н.Ф.Коряковцева, С.Ю.Николаєва, D.H.Brown, W.T.Lile, A.Malley, L.Miller); орієнтованому на зміст навчання (L.Dam; C.Kennedy); навчання, спрямованому на тих, хто навчається (S.Y.Ali; T.Dudley-Evans; G.S Murdoch; D.Nunan; R.Oxford, Ch.Sion); навчання, що базується на індивідуальній та самостійній роботі тих, хто навчається, встановлюючи норми для себе самого (О. Б.Бігич, Ю. В. Петровська; Т.Ю.Тамбовкина, О.Б.Тарнопольський, P.Benson, P.Voller., Н.Holec, D.Little; W.Littlewood, A.Scharle, A.Wenden, K.Wilson). Тобто, йдеться про необхідність застосування гуманістичних підходів у практику навчання іноземних мов (Ф.Бориско, Т.К.Графова, Л.С.Димова, Н.К.Скляренко, Г.Д.Томахіна, В.В.Сафонова, L.Dam). У центрі уваги таких підходів знаходиться унікальна цілісна особистість, яка прагне до максимальної реалізації своїх можливостей (самоактуалізації), відкрита до сприйняття нового досвіду, здатна на свідомий і відповідальний вибір у різноманітних життєвих ситуаціях [12, с.77].

Не зважаючи на те, що останнім часом дослідниками України розроблено чимало методик для навчання іноземної (англійської) мови майбутніх фахівців у ВНЗ різного профілю з формування компетенцій для успішного виконання ними виробничих функцій (О.П.Демиденко, З.І.Дзюбата, Л.Я.Личко, М.М.Метьолкіна, О.А.Нестеренко, Н.А.Новоградська-Морська, О.І.Каменський, Т.М.Корж, О.Л.Огурцова, Ю.В.Петровська, Л.Ф.Рудакова), однак, аналіз літературних джерел виявив суперечності між потребою у висококваліфікованих фахівцях та недостатнім рівнем сформованості відповідних умінь таких фахівців, що негативно впливає на ефективність трудової діяльності

На жаль, більшість впроваджуваних технологій навчання іноземної мови не відповідають сучасним вимогам, оскільки їх складові не гармонізовані з викликами часу. Відтак, залишається актуальною потреба у врахуванні освітою розмаїття тенденцій, факторів, принципів з метою максимального пристосування до потреб розвитку суспільства потреб конкретного індивідуума [3], відтворених у розробленні та впровадженні відповідних методик навчання.

Формулювання цілей статті. Мета статті – окреслити проблеми, які потребують вирішення у навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей та запропонувати шляхи їх подолання в руслі процесів гармонізації освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. У проекті Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки визначено основні напрями, пріоритети, завдання і механізми реалізації державної політики в галузі освіти у нових економічних і соціокультурних умовах, наголошено на необхідності перебудови системи навчання шляхом її гармонізації, окреслено шляхи інтеграції освіти в європейський та світовий освітні простори [10].

Спочатку розглянемо, що мається на увазі під «гармонізацією». Педагогічний словник [12, с.63], визначає гармонізацію в широкому розумінні як внутрішню та зовнішню узгодженість, цілісність явищ і процесів. За словником Lingvo – це приведення будь-чого до стану гармонії, узгодженості, взаємної відповідності. В освітньому просторі України це означає узгодженість освітніх пріоритетів, цілей, принципів, положень, норм, градації дипломів, ступенів і кваліфікаційних рівнів, системи кредитів (ECTS), стандартів якості згідно європейських.

Безумовно, реалізація наведених процесів вкрай необхідна з причин підготовки навчальними закладами сьогодні неконкурентоспроможних фахівців, оскільки їх навчання здійснюється все ще за старими стандартами і не є орієнтованим на сучасні

потреби бізнесу, результатом чого стає невідповідність між реальним попитом на ринку праці та її пропозицією. Тому, стає вкрай необхідним визначення потреб суспільства у підготовці кваліфікованих фахівців; запровадження нових моделей підготовки на засадах компетентісного підходу; врегулювання існуючих та запровадження нових спеціальностей і спеціалізацій; зміни змісту та технологій організації навчального процесу; ефективний менеджмент вищої школи; узгодження стандартів з існуючими у освітянському просторі Європи [3]. Очікуваним результатом «європеїзації» навчального процесу в українських ВНЗ має стати сприяння студентському самовиявленню, що здебільшого забезпечується мобільністю, привабливістю, працевлаштуванням [4].

На сучасному етапі важливо, також, враховувати специфіку немовних ВНЗ, в яких на аудиторне навчання іноземної мови відводиться набагато менше годин (зазвичай дві, рідко три-чотири години на тиждень в залежності від спеціальності) ніж у мовних закладах, хоча вимоги до стандартів мовної компетенції залишаються однаковими. У зв'язку з цим постає проблема необхідності формування та самостійного вироблення студентами індивідуальних стратегій в процесі навчання, які були б ефективними з урахуванням їхніх потреб.

Такий стан справ, напевно, потребує розробки нових підходів до навчання дисциплін «Іноземна мова» та «Ділова іноземна мова»; урахування проблем, які виникають при переході ВНЗ України до кредитно-модульної системи навчання та, як наслідок, зростання поза-аудиторної самостійної роботи студентів відносно аудиторної; та, у зв'язку з цим, створення несприятливих умов навчально-мовленнєвого режиму у немовних ВНЗ, що, в свою чергу, не сприяє забезпеченню цільового рівня нормативного мовлення незалежного користувача мови. Тому для формування незалежних користувачів мови в процесі навчання іноземної мови студентів немовних ВНЗ необхідно, перш за все, забезпечити умови саме для надання та розвитку навчальної автономії студентів. Це є досить складним завданням для освітян, оскільки досягти цього можливо лише за умов застосування гуманістичних підходів у процес навчання організації мотиваційного типу [5, с.112], які, на відміну, від класичних та системно-орієнтованих, забезпечують можливість надання особливої уваги її учасникам та дозволяють враховувати їх реакцію на різноманітні спонукальні стимули, тобто базується на суто гуманістичних принципах. Модель саме такої організаційної структури доцільно застосовувати у процес навчання іноземних мов.

Відтак, необхідною передумовою для формування незалежних користувачів мови за умов суб'єктно-суб'єктних відносин між учасниками навчального процесу, попри все, є реалізація навчальної автономії тих, хто навчається [6], яка розглядається як внутрішня незалежність, готовність і здатність самостійно приймати рішення під час виконання продуктивної навчальної діяльності, планувати, оцінювати, корегувати, удосконалювати свої дії, нести відповідальність за її результати в контексті професійного становлення [7, с.3].

Звичайно, що з наведених причин умови групового навчання за типовими програмами у немовних ВНЗ не дають змоги широкого застосування варіативних методик з урахуванням індивідуальних потреб користувачів мови, тому для ефективного навчання іноземної мови все більшої ваги набуває впровадження оптимально необхідного матеріалу на основі принципу мотиваційної достатності.

Альтернативою вирішення наведеної проблеми може стати перебудова процесу навчання через застосування елементів «змішаного навчання» (blended learning), яке визначають як мовний курс, що поєднує звичайні аудиторні заняття з широким використанням новітніх технологій, таких як Інтернет [14, с.7]. Досягти цього за існуючих умов можливо лише через інтенсифікацію процесу навчання іноземних мов

шляхом впровадження конструктивістської методики змішаного навчання [9, с.4], яке передбачає використання комп'ютерів як засобу комунікації шляхом здійснення студентами Інтернет пошуку фахової інформації на англomовних сайтах для виконання навчальних завдань з метою активізації їх навчальної діяльності, створення умов для розвитку у них англomовної інформаційної компетенції [9, с.138], що розглядається як здатність фахівця ефективно знаходити та використовувати потрібну йому фахову інформацію через усі доступні англomовні канали і, перш за все, через канали, які надаються сучасними інформаційними технологіями.

Доцільність обрання наведеного підходу для навчання іноземних мов у немовному ВНЗ доведено практикою, тому що таке навчання здійснюється на основі принципів, рекомендованих фахівцями для гармонізації освітнього простору у відповідності з Європейськими вимогами. Так, колективом вітчизняних дослідників з Дніпропетровського університету ім. Альфреда Нобеля (О.Б.Тарнопольським, С.П.Кожушко, Ю.В.Дегтярьовою, М.Р.Кабановою, Н.В.Беспаловою), розроблено конструктивістську методику змішаного навчання для студентів факультету психології та підручник, призначений для студентів-психологів, побудований цілком на основі такої методики [11].

Але на українському книжковому ринку вкрай нестачею підручників, за якими можна було б ефективно навчати студентів всіх чотирьох видів мовленнєвої діяльності для професійної комунікації, оскільки більшість з них представлена як збірники текстів, призначені для читання та опрацювання лексичного та граматичного матеріалу.

Такий стан справ слугував стимулом для автора статті розпочати роботу щодо створення підручника з ділової англійської мови нового типу з використанням всіх сучасних підходів, за якими побудовано більшість підручників ділової англійської мови, які можуть розглядатися як вихідні принципи, включаючи елементи конструктивістської методики змішаного навчання для студентів немовних спеціальностей в Таврійському державному агротехнологічному університеті. Пілотний варіант такого підручника «Ділова англійська мова: посібник для студентів немовних спеціальностей» розроблено у 2012 році на кафедрі іноземних мов ТДАТУ для студентів магістратури. Він призначений для навчання ділової англійської мови студентів магістратури та орієнтований на комунікацію у всіх видах мовленнєвої діяльності. Посібник пройшов апробацію в групах студентів МБ ЕСВ, МБ МСГ, МБ ЕП, МБ АГ, МБ ЕОНС у 2012-2013 та 2013-2014 рр.; МБ ОА, МБ ЕП, МБ МСГ, МБ ЕСВ у 2014-2015 р. і довів ефективність його застосування.

З наведеного бачимо, що навчальний процес, безумовно, потребує внесення змін для досягнення поставлених задач сьогодення, а саме:

1) створення такого навчального середовища, в якому б студенти мали змогу бути якомога більш автономними в процесі набуття навичок та розвитку вмінь в процесі оволодіння мови, що вивчається [13, с.3];

2) добору та застосування у навчальному процесі таких навчальних матеріалів, які б уможливили реалізацію творчого потенціалу студентів через їх участь у рольових/ділових іграх, проектній роботі, презентаціях самостійно дібраного ними матеріалу з англomовних ресурсів і т. ін.;

3) розробки підручників та посібників, які б слугували джерелом значущої соціолінгвістичної та прагматичної інформації.

Запропонований підхід до навчання іноземної мови виходить з таких базових положень: 1) цілком комунікативної природи всіх видів навчальної діяльності, тобто навчання через виконання реальних практичних дій, пов'язаних з майбутньою професійною діяльністю (interactive and experiential learning); 2) орієнтованому на змісті навчанні (content-based learning); 3) передбачає звернення студентів до роботи в

Інтернеті, зокрема до пошуку матеріалів для виконання творчих професійно орієнтованих навчальних завдань на англomовних Інтернет сайтах.

Потребують, також, виокремлення специфічні для реалізації впровадження у навчальний процес конструктивістської методики змішаного навчання принципи:

- 1) автентичності навчальних матеріалів;
- 2) автентичності навчальної діяльності та навчальної комунікації студентів;
- 3) інтегрованого навчання видів мовленнєвої діяльності;
- 4) розвитку англomовної інформаційної компетенції.

Висновки. З наведеного виходить, що навчання іноземної (англійської) мови за методикою змішаного навчання має певні переваги, оскільки: 1) розкривається мотиваційний потенціал студентів в процесі виконання ними творчих завдань; 2) навчальний процес регулюється та коригується значною мірою самими студентами в процесі формування та розвитку їх навчальної автономії; 3) набуває розвитку інформаційна компетенція студентів в процесі їхнього пошуку відповідної інформації в Інтернеті; 4) набувають розвитку інтегровані вміння тих, хто навчається, в процесі виконання ними прагматичних навчальних завдань.

З урахуванням наведених переваг запропонований підхід заслуговує на увагу щодо впровадження у навчання іноземної мови студентів немовних ВНЗ.

Подальших досліджень потребує теорія та методика навчання іноземних мов для ділової професійної комунікації; розробка методик навчання з урахуванням сучасних вимог до майбутніх фахівців, гармонізованих з європейськими; виявлення можливостей застосування інтерактивних методів у навчання іноземних мов, які б сприяли на етапі спеціалізації створенню умов для надання та реалізації творчої автономної діяльності студентів.

Список використаних джерел

1. Брайковська Н.С. Інновації у навчальному процесі університету/ Н.С.Брайковська. – Режим доступу: <http://detut.edu.ua/node/348>.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. вид. С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
3. Захарчин Р.М. Гармонізація відносин вищої школи і ринку праці як необхідна умова інноваційного розвитку суспільства / Р.М. Захарчин.- Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua>.
4. Калінічева Г. Євроінтеграційний поступ системи вищої освіти України: нові можливості чи нові проблеми?/ Г. Калінічева. - Режим доступу: <http://viche.info/journal/1594/>
5. Караєва Т.В. Формування організацій мотиваційного типу для навчання англійської мови на основі положень теорії ієрархічних систем/ Т.В.Караєва //Вісник КПІ: Філософія. Психологія. Педагогіка. – К.: Політехніка, 2003. – №2. – С.111- 116.
6. Караєва Т.В. Ставлення викладачів та студентів до автономії в процесі навчання англійської мови / Т.В.Караєва // Іноземні мови. – 2004.– №1. – С.36-38.
7. Караєва Т.В. Методика навчання ділової англійської мови з урахуванням рівня автономії студентів економічних спеціальностей: автореф. дис...канд. пед. наук : 13.00.02 / Т. В. Караєва; Південноукраїнський держ. пед. ун-т імені К. Д. Ушинського. – Одеса, 2010. – 21 с.
8. Кремень В. Філософія людиноцентризму у контексті проблем освіти /В.Кремень. – Режим доступу: <http://do.gendocs.ru/docs/index-251720.html?page=17> .
9. Методика навчання англійської мови студентів-психологів: монографія/ О.Б. Тарнопольський, С.П. Кожушко, Ю.В. Дегтярьова та ін./за наук. ред. О.Б. Тарнопольського. – Д.: Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля, 2011. – 264 с.

10. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>.
11. Психологічні справи. Підручник з англійської мови для студентів напряму підготовки «Психологія». Книжка для студента та робочий зошит. – Київ: Фірма «ІНКОС», 2011. – 302 с.
12. Український педагогічний словник / Уклад. С.Гончаренко.– К.: Либідь, 1997.– 376 с.
13. *Autonomy and Independence in Language Learning* / Ed. by P. Benson and P. Voller. – London and New York: Langman, 1997. – 270 p.
14. Sharma P. *Blended learning. Using technology in and beyond the language classroom* / P.Sharma, B.Barrett // Oxford: Macmillan, 2007. - 160 p.

References

1. Braikovs'ka N.S. *Innovations in University Teaching Process*.- Available at: <http://detut.edu.ua/node/348>. (in Ukrainian)
2. *Zagalnoeupejskiye Rekomendastii z movnoii osvity: vyvchennia, vykladannia, ostiniuvannia/* Scient. ed. ukr. ed. S.Yu. Nikolaieva. – Kyiv: Lenvit, 2003. – 273 p. (in Ukrainian)
3. Zakharchyn R.M. *Harmonization of Interaction between Universities and Labor Market as Integrated Condition for Society Innovative Development*. - Available at: <http://ena.lp.edu.ua>. (in Ukrainian)
4. Kalinicheva G. *Eurointegrated Tread of Tertiary Education in Ukraine: New Possibilities or New Problems*. -Available at: <http://viche.info/journal/1594/> (in Ukrainian)
5. Karaieva T. *Organizations of Motivated Type Forming on the Basis of the Principles of Hierarchy System Theory* / T.Karaieva // *Visnyk KPI: Philosophy. Psychology. Pedagogy*. – Kyiv: Politekhnic, 2003. - №2. – P.111- 116. (in Ukrainian)
6. Karaieva T. *Instructors' and Students' Attitude to Autonomy when learning English language* / T.Karaieva // *Inozemni movy*. – 2004.– №1. – P.36-38. (in Ukrainian)
7. Karaieva T. *Business English Teaching Methodology Taking into Account the Students of Economic Specialties AutonomyLevel: avtoref. dis...cand. ped. nauk : 13.00.02 /T. Karaieva; Pivdennoukrains'kyi derzh .ped. un-t imeni K.D.Ushynskyyi*. – 2010. – 21 p. (in Ukrainian)
8. Kremen' V. *Person-Centered Philosophy in the Context of Education problems*. – Available at: <http://do.gendocs.ru/docs/index-251720.html?page=17>(in Ukrainian)
9. *Methodology for Teaching English Language to Students-Psychologists: monograph* / O.B.Tarnopolsky, S.P.Kozhushko, Yu.V.Degtiariova and other / scient. ed. O.B.Tarnopolsky. – Dnepropetrovsk.: Dniepr. University named after Alfred Nobel, 2011. – 264 p. (in Ukrainian)
10. *National Strategy Of Education Development in Ukraine for 2012-2021 years* // Ministry of Education and Science, Youth and Sport in Ukraine. – Available at: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>. (in Ukrainian)
11. *Psychological Matters. English Language Textbook for Students Specializing in "Psychology". Student's Book and Work Book*. – Kyiv: “INKOS” firm, 2011. – 302 p. (in Ukrainian)
12. *Ukrainian Dictionary on Pedagogy/ Compiler. S. Goncharenko*. – Kyiv: Lybid', 1997. – 376 p. (in Ukrainian)
13. *Autonomy and Independence in Language Learning* / Ed. by P. Benson and P. Voller. – London and New York: Langman, 1997. – 270 p.(in English)
14. Sharma P. *Blended learning. Using technology in and beyond the language classroom* / P.Sharma, B.Barrett // Oxford: Macmillan, 2007. - 160 p. (in English)

Відомості про автора:

Караєва Тетяна Вячеславівна

доцент кафедри іноземних мов, Таврійський державний агротехнологічний університет
м. Мелітополь, пр. Б.Хмельницького 18,
tkarayeva2011@gmail.com

Матеріал надійшов до редакції 19.05.2015 р.

Караєва Тетяна Вячеславівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов, Таврійський державний агротехнологічний університет (м. Мелітополь)

Караева Татьяна Вячеславовна – кандидат педагогических наук, доцент, доцент кафедры иностранных языков, Таврический государственный агротехнологический университет (г. Мелитополь)

Karayeva Tetiana Viacheslavivna – Candidate of Pedagogical Sciences, associate professor, associate professor at the department of “Foreign Languages”